

змінюватися і їх вплив на підприємство.

Висновки. Таким чином, розглянутий механізм та система показників діагностики загроз діяльності підприємства наочно ілюструє важливість адекватного реагування підприємства на зміни у середовищі функціонування через вжиття відповідних контрзаходів.

Список використаних джерел

1. Виханский О.С. Менеджмент / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – М. : Гардарики, 2002. – 528 с.
2. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організацій : Навчальний посібник / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К. : Кондор, 2005. – 860 с.
3. Тарнавська Н.П. Менеджмент. Теорія та практика : підручник для вузів / Н.П. Тарнавська, Р.М. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 486 с.
4. Скібіцька Л.І. Менеджмент : Навч. посіб. / Л.І. Скібіцька. – К. : ЦУЛ, 2007. – 416 с.
5. Стратегічне управління : Навч. посіб. / В.В. Швед, В.В. Боковець; Вінницький фін.-екон. ун-т. – Вінниця : ВФЕУ, 2012. – 151 с.
6. Шершньова З.Є. Стратегічне управління : Навчальний посібник. – К. : ДВНЗ «Київський національний університет імені Вадима Гетьмана», 2004. – 699 с.

*Омельченко О.В., старший викладач
кафедри економіки та менеджменту,
Вінницький інститут Університету «Україна»;
Вороновська І.В., магістрант 2-го року підготовки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»*

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ І ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

FORMATION OF FINANCIAL RESOURCES AND THE BASIS OF MANAGEMENT OF FINANCIAL FLOWS ON THE ENTERPRISE UNDER THE CONDITIONS OF UNEXPECTEDLY ECONOMIC ENVIRONMENT

Анотація. У статті розглянуто сутність фінансів та фінансових відносин на підприємствах. Описано основні функції фінансів підприємств: формування, розподіл, використання та контроль за формуванням фінансових ресурсів. Окреслено основні положення, що визначають високу роль ефективного управління грошовими потоками підприємства.

Ключові слова: фінанси, фінанси підприємств, фінансові відносини, грошовий потік, грошові фонди.

Abstract. In statti, the essence of finance is reflected in the ads. It describes the main functions of the funds: form, rozpodil, vicaristan, and control over the formulations of financial resources. Ocherleno basic pozlozhnya, scho viznachayut visoku the role of efekativnogo upravlennya pennies pidpriemstva.

Keywords: finances, finances of enterprises, financial relations, money flow, money funds.

Постановка проблеми. Будь-яке підприємство в процесі своєї діяльності випробовує потребу у фінансових ресурсах, необхідних для здійснення взаємин з іншими юридичними і фізичними особами. Безперебійний кругообіг фінансових і грошових потоків у відтворювальному процесі означає виконання зобов'язань перед бюджетом, партнерами, відсутність прострочених боргів перед підприємством і в самого підприємства, нормальну платоспроможність, необхідну фінансову стійкість, кредитоспроможність і рентабельність. Мета управління фінансовими і грошовими потоками – забезпечення кругообігу засобів підприємства, що є умовою для його нормального функціонування, – обумовлює актуальність і значущість даної проблеми для сучасних підприємств різних сфер і напрямів діяльності.

Аналіз грошових коштів і управління грошовими потоками є одним з найважливіших напрямів діяльності фінансового менеджера. Воно включає розрахунок часу звернення грошових коштів (фінансовий цикл), аналіз грошового потоку, його прогнозування, визначення оптимального рівня грошових коштів, складання бюджетів грошових коштів і тому подібне.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями, пов'язаними з оптимізацією грошових потоків підприємств займалося багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: І.О. Бланк, М.Д. Білик, О. Демініна, Л.О. Добрик, Г.О. Крамаренко, Г.А. Семенов, В.З. Бугай та інші. Не зважаючи на велику кількість наукових праць, дане питання потребує подальшої розробки та поглибленого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Фінанси підприємств за своєю сутністю – це складна економічна категорія. У вітчизняній економічній літературі прийнято вважати, що фінанси підприємств – це економічні (грошові) відносини, що виникають у процесі формування, розподілу і використання грошових фондів і доходів підприємств. Проте останнім часом окремі сучасні вітчизняні і більшість зарубіжних економістів вважають, що фінанси підприємств – це різноманітні фонди фінансових ресурсів, які створюються і використовуються задля здійснення виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг у різних галузях економіки, а також для фінансування інших видів діяльності підприємств.

Фінансові відносини підприємств охоплюють обмінні і розподільчі відносини, що відображаються в різноманітних грошових потоках. З руху грошей розпочинається і ним завершується кругообіг коштів підприємства, оборот усього капіталу.

До фінансових належать економічні відносини підприємства зовнішнього характеру: з засновниками, з іншими суб'єктами підприємництва (позичальники, підрядники, покупці, замовники), з бюджетом, з цільовими фондами, з банками зі страховими компаніями, тощо. А також економічні відносини внутрішнього характеру щодо формування і розподілу грошових доходів підприємства, формування, розподілу і використання чистого прибутку, формування та використання амортизаційних відрахувань та ін.

Матеріальною основою фінансів підприємств є грошовий обіг. У зв'язку з цим поняття «фінанси підприємств» часто помилково ототожнюють з грошовими коштами. Фінансами гроші стають тоді, коли їх власник створює відповідний грошовий фонд і використовує його для фінансування господарських операцій (внесення коштів у статутний капітал, придбання акцій, облігацій, надання кредиту тощо) з метою отримання певного доходу.

Підприємства, як і фізичні особи та держава загалом, формують грошові фонди. Грошові фонди підприємства – це частина його грошових коштів, які мають цільове призначення. До грошових фондів належать статутний фонд, пайовий фонд, фонд оплати праці, резервний фонд, амортизаційний фонд та інші. Підприємства формують грошові фонди для фінансового забезпечення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, виконання зобов'язань перед державою і діловими партнерами (контрагентами) тощо. Правильна організація процесу формування грошових фондів забезпечує можливість ефективного управління грошовими потоками підприємств, прийняття оптимальних фінансових рішень, підвищення прибутковості підприємницької діяльності. Необхідною умовою при цьому є аналіз фінансової інформації, що міститься у бухгалтерській і статистичній звітності в комерційних угодах, у розрахункових, платіжних та інших документах.

Як одна з основних підсистем фінансової системи держави, фінанси підприємницьких структур мають свою специфіку організації та реалізації притаманних їм функцій. Специфіка фінансів підприємств полягає в тому, що за їх допомогою мобілізуються кошти і створюються фонди фінансових ресурсів не для подальшого розподілу, як у підсистемі державних фінансів, а, насамперед, для обслуговування процесу виробництва і реалізації продукції. Тобто фінанси підприємств обслуговують процес створення нової вартості, яка знаходить своє відображення у вартості валового внутрішнього продукту, здійснюючи первинний його розподіл на фонди нагромадження, споживання і відновлення матеріальних елементів процесу виробництва.

Слід зазначити, що розподільча функція фінансів підприємств може бути реалізована тільки за наявності сформованих фінансових ресурсів. Тому для фінансів підприємств притаманні три основні функції: формування фінансових ресурсів у процесі виробничо-господарської діяльності; розподіл та використання фінансових ресурсів для забезпечення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, для соціального розвитку підприємства; контроль за формуванням та використанням

фінансових ресурсів підприємства у процесі його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Фінансові ресурси підприємств формуються під час формування статутного капіталу, а також в процесі розподілу грошових надходжень від продажу продукції, товарів, робіт і послуг та надходжень від інших видів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Формування фінансових ресурсів здійснюють з метою фінансування оборотних і необоротних активів, формування резервного капіталу, забезпечень, фондів цільового призначення тощо.

Фінансове забезпечення покриття потреби підприємства у капіталі, а також дотримання своєчасності виконання поточних зобов'язань суб'єкта господарювання залежить від його можливості та спроможності формувати у визначений момент часу необхідний фонд грошових коштів із заданою абсолютною величиною, кількісним вираженням такої характеристики підприємства є рівень його ліквідності (як можливість швидкого формування фонду грошових коштів без значних фінансових втрат) та платоспроможності (як можливість своєчасного та повного погашення зобов'язань).

Важливим показником структурування грошових потоків суб'єкта господарювання є чистий сукупний грошовий потік (Cash Flow) суб'єкта господарювання, що представляє собою зміну абсолютної величини грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні підприємства, за певний період часу, така зміна грошової позиції суб'єкта господарювання еквівалентна арифметичній сумі грошових потоків від його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, кількісна оцінка абсолютної величини яких і є основою для розрахунку чистого сукупного грошового потоку підприємства.

Висока роль ефективного управління грошовими потоками підприємства визначається наступними основними положеннями:

- усі аспекти діяльності підприємства обслуговуються грошовими потоками;
- грошові потоки підприємства мають бути синхронизовані в обсязі та в часі;
- для підвищення ритмічності здійснення операційного процесу підприємства забезпечується раціональне формування грошових потоків;
- зростання результативності управління грошовими потоками прямо впливає на потреби підприємства у залученому ресурсі;
- прискорення обороту капіталу підприємства може бути здійснено за рахунок підвищення ефективності управління грошовими потоками;
- зниження ризику неплатоспроможності підприємства забезпечується за рахунок ефективного управління грошовими потоками підприємства;
- ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів дозволяє підприємству отримувати додатковий дохід.

Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим, що включає у свій склад численні види цих потоків, що обслуговують господарську діяльність. З метою забезпечення ефективного цілеспрямованого управління грошовими потоками вони

вимагають визначеної класифікації. Таку класифікацію грошових потоків пропонується здійснювати за різними ознаками (рис. 1).

За спрямованістю руху коштів виділяють два основних види грошових потоків: вхідний та вихідний грошовий потік.

Рис.1. Класифікація грошових потоків підприємства [1]

Вхідний грошовий потік (як аналог цього терміна використовується термін «приплив коштів») характеризує сукупність надходжень коштів на підприємство від усіх видів господарських операцій (рис. 2).

Вихідний грошовий потік – характеризує сукупність виплат коштів підприємством у процесі здійснення усіх видів його господарських операцій (рис. 3).

Характеризуючи ці види грошових потоків, варто звернути увагу на високий ступінь їхнього взаємозв'язку. Недостатність обсягів у часі одного з цих потоків обумовлює наступне скорочення обсягів іншого виду цих потоків. Тому в системі управління грошовими потоками підприємства обидва ці види грошових потоків являють собою єдиний (комплексний) об'єкт фінансового менеджменту [2].

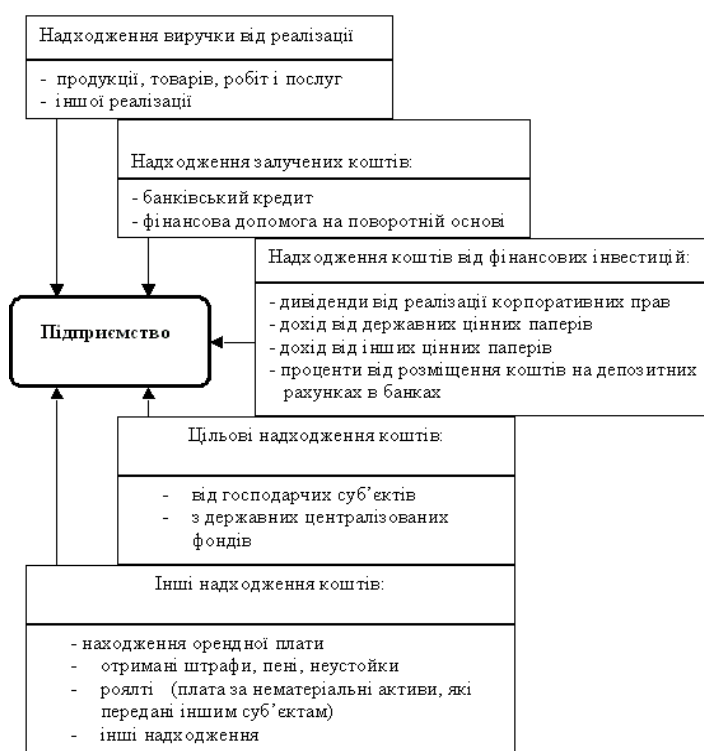

Рис.2. Структура вхідних грошових потоків на підприємстві

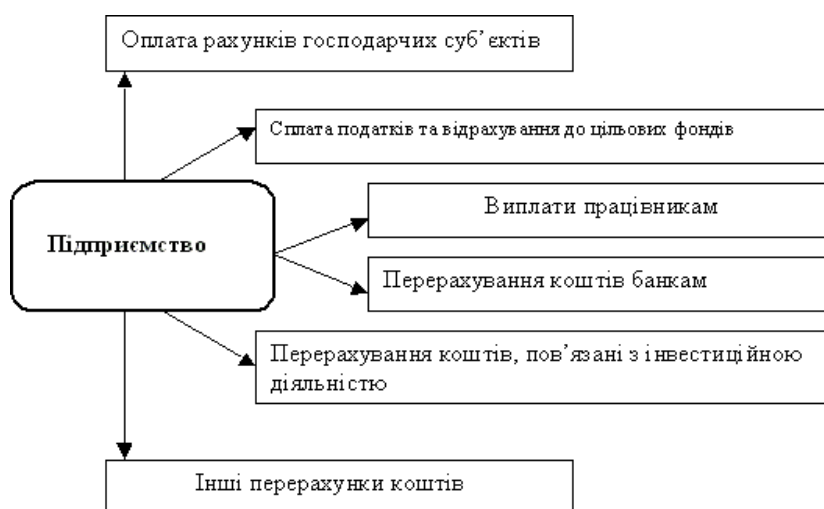

Рис.3. Структура вихідних грошових потоків на підприємстві

Висновки. Грошові кошти є фінансовими ресурсами тільки якщо вони використані для формування фондів різного призначення: статутного капіталу, а також в процесі розподілу грошових надходжень від продажу продукції, товарів, робіт і послуг та надходжень від інших видів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Метою формування фінансових ресурсів є фінансування оборотних і необоротних активів, створення резервного капіталу, забезпечення фондів цільового призначення тощо.

Забезпечення прискорення обороту капіталу підприємства здійснюється за рахунок ефективного управління грошовими потоками. Цьому процесу сприяє зменшення тривалості виробничого і фінансового циклів, що досягається в процесі результативного управління грошовими потоками, а також зниження потреби в капіталі, що обслуговує господарську діяльність підприємства. Прискорюючи за рахунок ефективного управління грошовими потоками оборот капіталу, підприємство забезпечує вивільнення грошових коштів, що можуть бути використані для отримання додаткових фінансових доходів.

Зниження ризику неплатоспроможності підприємства також може бути забезпечено шляхом ефективного управління грошовими потоками. Навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі. Синхронізація надходження і виплат коштів, що досягається в процесі управління грошовими потоками підприємства, дозволяє усунути цей фактор виникнення його неплатоспроможності.

Список використаних джерел

1. Заремба Є.М. Грошові потоки підприємства: сутність та класифікація / Є.М. Заремба // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – №2 (23). – 2017. – С. 87-92.

2. Фінансовий менеджмент // Навчальні матеріали онлайн. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : https://pidruchniki.com/1584072064616/finansiv/finansoviy_menedzhment